

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Capvt Sextvm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

Sociis, distinguat a ceteris oibz rebus pote, atq; etia
 rite defini hui modo. Est finitum, comple
 tum quod unum et idem numero sed in sui nu
 tabis nem suscipere contraria potest. De
 q; dea q; ex dictis ois stas creatas et com
 pletas tam corruptibiles ut hominem, leo
 nem, lapidem, terram &c. tam incorrup
 tibilis ut coelum in sententiis Aristis, et Argen
 los in hoc predicamento directi ponit qd
 aliq; contradicant.

CAPUT SEXTUM

DE Quantitate et Quanto.

Eadem methode Aristes hoc predicamentum quasi
 p; abstractum et in .i. parte illud varie divi
 dit in 2da parte capituli proprietates q;
 signat q; q; Quantitas aliquo modo descri
 bi et a ceteris distinguat possit. De qua
 itaq; cap. haec e. Primo Aristes dividit
 Quantum in Continuum et Discretum.
 Continuum a Discreto distinguit q; hoc quod
 partes Continui inter sese copulentur aliquo

prima
 Divisio Quantitatis
 In
 Continuum et Discretum

termino eoi duabz partibz, quomodo partes aliquar
 linea dicuntur inter se connecti punctis, et par-
 tes Superficierum lineis, et partes corporum
 Superficiibus: Discreti a partes nullo eiqmobi ter-
 mino inter se coniunguntur, quando qdem sunt a
 se mutem diuise ac secreta, ut s. lapides
 uel Arbores etc. qua sane nullo eoi uinculo
 inter se continuantur sicut continuari solent
 partes lineae aut Superficiem. Continuum sub
 diuidit in .v. species infinitas, quarum primae
 est linea, etiam Superficiem, etiam corpq, quarta
 locum, v. tempq. Discretum diuidit tantq
 in 2 species subalternas, Numerum scilicet et
 Casum vocalem qua nil aliud e quam nu-
 merq seu multitudo Syllabarum. Ac numeru
 qdem e species Quantitatis q tam certo ha-
 bet Artes, et omnia teste, ut ne pbae indigere
 putauerit. Quare tantum pbaui q istae
 Discreti quae non sit Quantitas continua
 et quae illig partes non sint inter se aliquo
 termino eoi connecta, ut s. lapides, q sunt ptes

Quantum continuum
 in lineam, superficiem,
 corpus, locum, tempus.
 Quantum discretum in
 Numerum, et Oracem.

numeri quinary Lapidum. Orationem q. de
 quod sub mensura uocali loquens Latinum probat in quantitate
 ram cadit e quantitate eo, quod tunc id quod sub mensura cadit
 Cuius orationis uocalis sub quantum sit, atq. sermo uocalis uocalis mensura
 mensuram cadit.
 Ergo de.
 Non a continua, ergo
 Discretu.

Et continua, eadem ratio ostendit quidem
 de numero probat, nimirum quod partes
 illi non coniunguntur aliquo tunc termino
 Sed unaquaeq. ab alia disiuncta est et inter
 Diuisio, in Quantitate. Secundo diuisio partes in
 constans ex partibus, in Quantitate constans ex partibus positione
 positionem habentibus, et non habentibus, inter se habentibus, ad quam tria exiguntur

Inia requiruntur Primo certis partium ordo et situs nimirum ad
 ad positionem. alia sit Positio, alia ordo, alia situs. Deinde
 Ordo et situs. partium permanentia ut simul et in eodem tem
 Partium permanentia pore existant. Tertiam partem inter se contin
 Partium interse abis et copulatio. Propter .p. conditione
 continuatio. numeris non habet positionem, quo eam .a. modo
 quinary lapidum disponas aut con fundi
 manet quinary. Propter eam uocalem
 nec Motu. Propter eam et etiam Oratione

non hnt positionem. Sicut Ista linea, septuagesima, ³ ⁴ ⁵
 compo et ⁴ ⁵ positionem hnt, qbz addi potest
 Quarta, qd ppter ea a phtis dicitur habere positi-
 onem quod sit terminus copulans ac terminus,
 partes linea, positionem habentes. Nactus vero
 et unum ex quo discreta Quantitates constant
 non dicitur habere positionem.

Tertio dividit Quanta, in Quanta p se accip ^{3^{ta}}
 Accidens. Quanta p se ee aut ea qua hnt per se et per accidens.
 ny enumerata sunt: Quanta p accidens sunt Quanta per se sunt
 alia res qua per predictas Quantitates ex modo enumerata octo
 tenduntur et afficiuntur, ut substantia, Qualitates, Per
 tem, actiones, passiones etc. Nam multum alia extendantur.
 extendantur.

tu eo quod superficies cuiusmodi albedo magno
 sit et alio longa, et motu multo nota, mo-
 tum ab Aristotele hic recenseri inter Quanta
 p Accidens, quem tu in. sv. Met. c. 13.

Arg. 18. inter Quanta p se aumerant,
 qui a temporis multum e quod ipsum pbat
 inde quia applicatur: Quanta sit hnt?
 solent illam tempore de hnt, dicendo,
 esse arduam, horariam, qua sunt species temporis.

Huc de Divisione
 Quantitatis.

Quarto 3 illas proprietates Quantitatis affiguntur
etiam leguntur apud Thom. 1. 2. c. 11. nimirum ad
habere contrariam. Non suscipere magis et minus.
Secundum quantitatem res dici aequales aut inaequales.
Et quibus duas priores in praec. cap. etiam tribus
attribuit. Quare sola ista Quantitati huiusmodi
propria est si tamen accipiatur proprie Aequali-

Quantitas Motus et Inaequalitas Nam sicut Quantitas
lis et ~~propria~~
praedicamentalis duplex est quarum una dicitur Quantitas Motus
sunt synonymae De qua haec ergo dicitur q. etiam vocari potest

Item: Quantitas praedicamentalis eo quod hoc praedica-
Virtualis et ~~prae~~ fuctionis. mentum constituat et q. sensu percipitur et con-
tinetur in solis corporeis rebus non autem in spiritalibus.
Alia est Quantitas Virtualis seu Quan-
titas Perfectionis quae nihil aliud est quae a magis
rei sine corporea seu incorporea Entitate
et Perfectio Quae etiam in ipso Deo magis magis
nitudinis non est sicut reperitur: simili modo etiam

Si Aequalitas et Inaequalitas et Inaequalitas dupliciter sumuntur
aequalitas sumuntur uno modo late prout sequuntur Quantitate
tunc prout quaequum perfectionis; alio modo proprie, prout con-
tinetur quantitatem Motus
tunc 3 proprietates huiusmodi

quantur molis Quantitatem, et conditione proprie modo, propria e
 Primo, et quantitate Molis eisdem speciei aut plures Quantitati.
 u. g. et nel plures lineas nel superficies nel quatuor
 rios. Præterea ad æqualitatis relationem naturam
 e, ut una Quantitas alteram ne excedat, Ad Solutio obiectionis
 Inæqualitatis a. ut altera minor, altera maior qua obicitur, etiam
 sit. Si ex his obicias hanc proprietatem non propriam non
 posse convenire Generi Summo huius prædicamenti ^{compete generi}
 que unicuique tm e, neq, etiam illi Quantitati ^{Summa.} qua
 possit. Deq, oibz rebz Quantis de fructu, uni cu
 mureo et solitariam conservare, adeoq, non con
 venire o Quantitati. Respondeo ultima
 consequentiam negando et ad prius dico quod hæc propri
 etas etiam Generi Summo conveniat in his inferiori
 oibz quibus identificantur, quod satis e. Ad al
 terum dico, illi miraculosa Quantitati ac so
 litaria hanc proprietatem saltem in actu pri
 mo convenire. Obicit etiam sibi ^{Parvum et Magnu}
 contra hanc proprietatem, Magnu et parvu, ^{Multu et Parvu}
 tum et parvu e quantu p se neq, tm inter se ^{no ad hoc sed relatio}
 contrariari. Ad quam obiectione respondet ne ^{nis prædicamentu}
 spectant. ^{gardo ista e quantu, aitz ad prædicamentu}
 etiam pertinere, eo quod nil dicitur absolute negi

Hh.

num aut paruum multum aut paruum dicta abun-
modo. in comparatione ad aliqd aliud. n. g. Mons
non dicitur magnus nisi ad aliqd mag^{is} grad
millij granum comparatur; parvus vero si ad
calum vel Terram. Sicut in domibus in una
domo vel conclavi multi dicuntur, in theatro
aut foro pauci. Deinde negat Magnū
et paruum esse contraria quandoque sunt res

Magnū et paruum
non contraria, sed lata et
relativa sunt op-
posita.

Idem n. Mons simul Magnus et parvus dici
potest. Adde tamen magnum et multum non sem-
per relative accipi sed aliquando absolute quo
sensa magnū idem est quod Continuum et magni-
tudo idem significat quod Continuitas et multū
et multitudo idem quod Discretum et numerus.
et hoc sensu non opponuntur ipsis parum et
paucū ne relative quidem. Ut sup^{er} Tot. q. 12.

Sursum et deorsum
non contraria sunt sed
relative opposita.

. 6. et Conimb. in eorum l. 11. eodem no-
do soluitur alia obiectio facta de contrarietate
loci sup^{er} et inferi dicendo sursum et
deorsum et alias loci differentias non esse con-
traria proprie dicta de q. 12. q. 1. q. 1. q. 1.

intelligitur, sed relative opposi. Ad exteri
 circa hoc predicamentum notanda e ipsig diffra
 quam habet unum alijs accidentium predicamenti
 et, quam fefig tractat Toletus hic. q. p. f. d. f.
 et in responsione ad primam obiect. Hoc nimirum
 quod Genus summum huius predicamenti tan in
 to quam. Hecorato, de speciebus Quantitatis, p
 dicitur essentialiter. Dicitur. n. linea, s. p. f.
 eum de. e. Quantitates et Quanta sed alia
 predicamenta accidentium non possunt de
 se ipsis concretè predicari sed tm de substantia
 neg. n. dicitur paternitatem e. relatum, sed
 hominem q. dicitur illa afficitur, neq. albedinem
 possumus dicere. Qualiter aut coloratum vel albu.
 Ratio huius differe breuiter e, quia Quantitas
 substantiam aliam q. g. conuenit ita potest afficere
 ad rem quae ipsis tribuit secundario tantum
 et q. accidens tribuat sibi ipsi uero p. p. et
 p. se. Nam linea. n. q. ipsa in se e longi
 tudo, diuisibilis, et mensurabilis, habens p. p.
 as partes extra partes, q. g. partibus mediatis
 secundario facit eam etiam substantiam et Qualitatem partes

Differt hoc predi-
 camentum ab alijs
 accidentium predica-
 mentis, quod genus
 summum seu in ab-
 stracto seu in concreto
 essentialiter de suis specie-
 bus predicatur.

divisibilis, mensurabilis et extensa: Quod de
mensura ipsa per se ac essentialiter dicitur
tensa, et Quanta, et Longa &c. Istae
vero et Qualitates corporales tantum per accidentia
et denominatione dicuntur, extensa, Quanta
Longa &c. Atque a seipsam non reperiuntur
alio, sed id cui convenit, ut hominem vel
parietem: nec albedo de ipsa de alba, sed
illud cui inheret: ego quo sequitur certum esse
quod supra etiam docuimus saltem huius pre-
dicamenti predicata directa hinc concreta
tam abstracta esse posse, quandoquidem utraque
essentialiter et univoce possunt de infinitis
predicari. Sequitur item Concreta hinc
denarium nec Completa nec entia per accidens
sunt. Quibus a nominalibus
hic disputantur in alium locum propter nimias
difficultates regendi. Interim via non qua
aliquam ego predicis Quantitatis hinc signifi-
cant directe ad hoc predicamentum re-
solvantur; saltem ego istis sententia hinc tradi-

ta utq; dicitur in Physica et Met. rei necessitas sub-
 tilius distinctior. Indirecte vero ad hoc predi-
 camentum pertinet unitas predicamentalis, quae ^{Linea, superficies}
 unitas, et punctum, et si quae sunt alia entia ^{incomplete entia sunt,}
 ex arbitratu incompleta. Imo quamvis linea ^{et proinde indirecte late}
 sicut divisibilis longitudo seu prima dimensio ^{in hoc predicamento lo-}
 est, et superficies sicut divisibilis latitudo ac ^{quatur si sumatur pro}
 dimensio est, indirecte tanquam vera species ^{terminantibus partes in ne-}
 in hoc predicamento locentur: attamen si linea ^{fici, et corporis.}
 sumatur per indivisibilem secundum latitudinem et per
 ditalem copulante aut terminante partes
 superficiei et superficies per indivisibilem secundum
 profunditatem copulante aut terminante par-
 tes corporis sic tantum indirecte ut partes
 reuocantur ad hoc predicamentum ex consen-
 tentia, eo quod sub hac consideratione tot entia
 incompleta neque unquam videri debet aliquid
 sub una consideratione dici esse completum, et
 ad predicamentum directe spectare sub alia
 incompleto atq; indirecte tantum ad aliquid
 predicamentum reduci ut supra. a. 4. cor-
 rectione notatum est. Denique Quantitas, Pra-

dicamentalis, definienda erit vel diffine illa q̄
apud Fons. legitur vel ex stia proprietate
s̄b Habel paulò ante tradita describenda.

CAPUT SEPTIMUM. De Relatis.

Duas etiam hoc caput partes habet in prima agit
Habel de relatis, iuxta veterum phorum sententia
tunc temporis usitatam: In 2da suam sententia
exponit, qua incipit circa illa verba: Habel
autem dubitatem de.

ARTICULVS PRIMUS. Explicatur prima capituli pars

Artis Relativa
concrete accepta
uocat, s̄d aliqd.

NB
affioem relatiuis
rum.

Relativa concrete accepta, Habel uocat, ad ali
quid eaq̄ interpretò Boetio iuxta antiquorum opi
nionem phorum definit his uerbis: s̄d aliqd
dicuntur quocunq̄ hoc ipsum quod sunt ali
orum se dicuntur, uel quomodolibet aliter
ad aliud. Sensus e, relata e talia entia
qua s̄dm suam entitatem seu naturam, s̄dm